

njih avstrijski cesarji. Tu intam smo jih namo-
domestili s sliko našega regenta. Mislimo
pa, da bi bilo tudi primerno, da bi okra-
sili naše urade in šolske lokale s sliko,
ki predstavlja umetniško krasno naše uje-
dinjenje: in to je sokolska diploma, ki je
bila namenjena za sokolski zlet. Tam si
kralj Matjaž in kraljevič Marko podajata
roko. Letnica 500 kaže petsto let našega
suženstva. Vidimo vojvodski prestol, sim-
bol naše svobodne demokracije. Po na-
šem mnenju sodi ta slika v vse javne lo-
kale, in upajmo, da se to zgodi, preden
pride k nam regent Aleksander.

— **Protialkoholni oddelek** ustanove
na poverjeništvu za socialno skrbstvo v
Ljubljani.

— **Zvestoba!** Iz zasedenega ozemlja
nam piše tovariš: Silno trpimo pod nasi-
ljem in pritiskom italijanskega imperia-
lizma. Ta duševna muka je nepopisna.
Toda rajši damo življenje, nego da bi se
izneverili Jugoslaviji. Navdaja nas upa-
nje, da bo kmalu konec tej strašni mori
— potem se pa bomo z vami vred vese-
lili svobode in novega življenja v kralje-
vini SHS! Vi delajte za urejene razmere
na šolskem polju, mi se pa bomo potem
lotili dela s podvojeno navdušenostjo.
Zvestoba za zvestobo! Ljubezen za ljube-
zen! Iskrene, bratske pozdrave vsem
ljubim tovarišem in tovarišicam v naši
Zavezi!

— **Josip Vittori** †. V ponedeljek zve-
čer ob osmih je po dolgi in mučni bolezni
umrl v ljubljanski bolnici tovariš Josip
Vittori, nadučitelj-begunec iz Ajševce
pri Gorici. Pogreb je bil danes popoldne
na pokopališču na Viču. — Bodi mu ohran-
jen časten spomin!

— **Na tehniki v Brnu** študira okrog
100 jugoslovanskih visokošolcev. Ustano-
vili so si akademsko društvo »Jugosla-
vijo«.

— **Trgovska šola v Celju.** Vodstvo
imenovane šole je prevzel ravnatelj Beno
Serajnik.

— **Grozodejstva.** V Cerknem so ita-
lijanski vojaki poslili neko 10letno de-
klco. Italijansko poveljstvo je štiri po-
siljevalce aretiralo in izdalo proglas za
imeni oskrnjevalcev in z naznanilom,
da se bodo tis trogo (?) kaznovali. Kmalu
nato je več vojakov udrl v neko hišo,
zvezalo očeta, mater in brate in nato po-
sililo domačo hčer, ki leži sedaj na smrtni
postelji. A to še ni dovolj. Pred kratkim
so divji Arditi več 7—10letnih fantičev
spolno zlorabili! Vso zadevo je povelj-
stvo potlačilo. Podobni slučaji so v Cer-
knem na dnevnem redu, odkar se nahajajo
tam najbolj razuzdani vojaki italijanske
armade — Arditi. Grozovito je, kaj dela
italijanska »kultura« z našim naraščanjem!
Te strahote vpijejo do neba po mašče-
vanju!

— **Ples in šola.** Nov dokaz kulture
laškega imperalizma! Po kraških vaseh
prirejajo Lahi vsako nedeljo plesne za-
bave, in kjer ni pripravnih gostilniških
prostorov, se poslužujejo šolskih sob, ki
jih potem tako zamažejo s pljunki in raz-
nimi odpadki, da se največkrat ne more
vršiti ob ponedeljskih pouk.

Srednješolske vesti.

Društvo slovenskih profesorjev je
imelo preteklo soboto popoldne izredni
občni zbor, ker se je dosednji zaslužni
predsednik prof. dr. Jakob Žmavc zaradi
bolezni odpovedal. Za novega predsed-
nika je izvoljen prof. dr. Valentin Ko-
run.

**Izvestja Društva slovenskih profe-
sorjev** se imenuje strokovno glasilo ime-
novanega društva, ki bo izhajalo v nedo-
ločenih rokih. Prva številka, obsegajoča
42 strani velike osmerke, ima bogato in
zanimivo vsebino.

**Na mestnem dekliškem liceju v Ljub-
ljani** se razpiše mesto licejskega ravna-
telja. Zavod se s prihodnjim šolskim le-
tom izpremeni v dekliško realno gimna-
zijo. Začasni ravnatelj liceja je sedaj li-
cejski profesor A. Jug.

Latinsčina. Humanisti hočejo uvesti
latinsčino tudi na realko in celo na me-
ščansko šolo. V javnosti pa prevladuje
mnenje, da je že na gimnazijah latinsčine
preveč, kjer se naj omeji le na kaki dve
tedenski uri. Živimo v dobi praktičnega
znanja, zato se moramo učiti živih jezi-
kov.

Polemika.

lv. Magerl:

O, te šmentane »Knjige in službe«!
(Patti chiari, amici cari!)

Ker sem postal v zadnjem času pre-
cej apatičen, tako da mi je popolnoma
vse eno, kako sodi o meni ta ali oni, prav
nič ne zamerim tovarišu Šeguli, da me je
blagovoli v 15. št. »Učit. Tovariša« malo

zlasati, kakor mu tudi prav nič ne zame-
rim, da v svojem dopisu pobija nekaj, če-
sar nisem trdil, in zagovarja nekaj, česar
v svojem dopisu niti omenil nisem; saj se
najbrže ni zavedal, v kako slabo luč me
postavil s tem pri onih tovariših, ki niso
čitali mojega inkriminiranega dopisa. Kot
svojo sveto dolžnost pa smatram, da za-
vrnem one trditve, s katerimi izpodkopava
ugled meščanske šole.

Oklepaje se mrtvih črk baje še sedaj
veljavnih šolskih zakonov, trdi tov. Še-
gula, da so meščanske šole »povsem ljud-
ske šole, ki se pa ločijo od višje stopnje
ljudske šole v tem, da imajo ne kaj ob-
širnejši učni načrt.«

Ako tovariš Š. ni imel namena, na-
sprotnikom meščanske šole navajati vodo
na mlin, bi bil moral vsaj omeniti, da se
poučujejo na meščanski šoli tudi predmeti,
ki jih ne pozna učni načrt za osemrazred-
ne ljudske šole; poudarjati bi bil moral
tudi, da se poučujejo na meščanskih šolah
nekateri predmeti, n. pr. zgodovina sta-
rega veka, znatno obširneje in temeljiteje,
nego na učiteljskih.

Ce pa tovariš Š. ni imel priložnosti,
da bi bil primerjal ljudskošolske učne
knjige z onimi, ki se rabijo na meščanskih
šolah, tedaj bi si bil moral vsaj površno
ogledati učne načrte za meščanske šole,
ki jih priobčuje sedaj »Učit. Tovariš«, pa
bi se bil prepričal, da je praksa že pred
leti položila v grob zastarele paragrafe, na
katere se tako radi sklicujejo razni grobo-
kopi meščanske šole.

Ce celo tovariš Š. trdi, da se meščan-
ske šole le »močno bližajo spodnjim razre-
dom srednje šole«, potem se pač ni čuditi,
da srednješolsko učiteljstvo vobče tako
malo pozna ustroj meščanske šole in da
smo se morali toliko boriti, preden smo
dosegli, da morejo absolventje meščanskih
šol prestopati v peti razred realk, ne da
bi jim bilo treba delati sprejemnih izpitov.

V eni točki me pa tovariš Š. ni raz-
umel. Za slučaj, da sem se v dotičnem do-
pisu slabo izrazil, povem še enkrat, da je
v interesu šolstva, da višji šolski svet
skrbno pazi, da ne bo v prehodni dobi pa-
del izpit za meščanske šole pod doseda-
nji nivo.

Nad vsak dvom vzvišeno dejstvo, da
se učenci meščanskih šol uče vsaj toliko,
kolikor učenci spodnjih štirih razredov
srednjih šol, nalaga izpraševalnim komisi-
jam dolžnost, da zahtevajo tudi v prehodni
dobi od kandidata za meščanske šole po-
vprečno toliko strokovnega znanja, koli-
kor se ga zahteva od kandidata za spod-
nje štiri razrede srednjih šol.

Samo osební oziri morejo narekovati
željo, naj bi v prehodni dobi izpraševalne
komisije vabile kandidate: »Le noter, go-
spoda, le noter! Samo še nekaj mesecev!«
Ako bi se ne bal, da bi se mi očitala in-
diskretnost, bi vprašal tovariša Š., kdaj
namerava pristopiti k zeleni mizi.

Tovariš Š. piše: »Smelo trdim, da je
zmožen poučevati v meščanski šoli vsak
boljši ljudskošolski učitelj, ako se primerno
pripravi na pouk.« Ne maram se prere-
kati, je li to res ali ne, hvaležen pa bi mu
bil, ako bi hotel navesti imena onih na-
ših tovarišev, ki bi hoteli v 3. in 4. razredu
meščanskih šol poučevati razen drugih
predmetov še prostoročno in geometriško
risanje, opisno geometrijo, knjigovodstvo,
kemijo, stenografijo, francoščino!

Tov. Š. je hotel baje s svojim dopisom
povedati le to, »da ne provzročajmo slabe
volje v naših vrstah!«

Že pred leti sem pisal v »Popotniku«:
»Kje so časi, ko se bodo učitelji visokih,
srednjih in ljudskih šol zavedali, da so
udje enega in istega stanu!« — Odločno
obsojam vsak separatizem v naših vrstah,
pa naj se pojavlja na ta ali oni način. Ako
pa nam bodo ljudskošolski tovariši štelí v
greh, da branimo pravice meščanske šole
in da jo gojimo »s posebno skrbjo in lju-
beznijo«, ne da bi s tem škodovali ljudski
šoli, tedaj bom prvi, ki bo odločno zakli-
cal: »Gospoda, naša pota gredo narazen,
zbogom!«

Književnost in umetnost.

Popotnik, pedagoški in znanstven list.
Vsebinska 3. številka: Razprave: 1. Dr. Franc
Derganc: William James. — 2. Tone Ga-
spari: Rodovinski sestanki. — 3. H. Soli-
tude — J. Vuga: Gibanje delovne šole v
luči realnega nazora. — 4. Dr. Ivan Lah:
Pater Hipolit in njegov »Orbis pictus«. —
5. Ivan Magerl: Izbor učne snovi za zgo-
dovinski pouk. — Iz šolskega dela: 1. Za-
časni zgodovinski učni načrt za šestraz-
rednico na Hajdinu. — 2. Fr. Karbaš: Iz
mojega pripravljalega zvezka za zgo-
dovinski pouk v mesecu januarju 1919. —
Razgled: A. Slovstvo: E. Gangl: Zbrani
spisi za mladino. IV. (P. Fleré). — Mlada
Jugoslavija (F. Kranjc). — B. Časopisni
vpogled. — C. To in ono: † Dr. Franti-

šek Čada. — Pedagogija Johna Deweya.
— Otroški spomin po eksperimentalnem
spoznanju (—é.) — O šolski dobi (F.) —
Iz zakonskega načrta šolske preustrojitve
v Cehih (F.) O moralnem pouku na Fran-
coskem. — Kako postanejo nezanimive
stvari zanimive (W. James.) — Domo-
vinoznanstvo — stroka ali načelo (F.
Kranjc). — Odlomki iz metodike (P.) —
Zakon o politični vzgoji državljanov.

**Ferd. Seidl: Kod se naj potegne pra-
vična drž. meja med Jugoslavijo in Italijo?**
— 12 strani, večka 80; geoloski zemlje-
vid. Cena 1 K. — To je ponatisk daljšega
članka, ki ga je priobčil »Slov. Narod«
meseca februarja letos. Avtor je opremil
ponatisk s preglednim geoloskim zemlje-
vidom, obsegajočim skoro vse ozemlje
slovenskega dela Jugoslavije. Zemljevid
jasno kaže, da se zacena balkanski polo-
tok ob črti Humin-Kobarid-Podbrdo.
De te črte sega od jugovzhoda prav tista
geološka zgradba tal, ki je značilna za
Istno, Dalmacijo in Hrvatsko Primorje.
Na zemljevidu se vidi, da stojijo mesta
Gorica, Trst, Pulj in Reka in istotako
Idrija, Postojna in Cerknica na balkan-
skem polotoku in na jugoslovanskem
ozemlju. Nadalje se vidi, da je rob Bene-
ske ravnine od Tržica do Humina prava
prirodna meja med Jugoslavijo in Italijo.
— V zemljevidu so tudi začrtane pogia-
vitne variante, ki se predlagajo za bo-
dočo državno mejo med Jugoslavijo in
Italijo, namreč: 1. narodnostna meja, 2.
Triglavska črta in 3. Kaninova črta. —
Besedilo brošure obravnava vse tri va-
riante bodoče meje z geološko-geogra-
fskega, s prometnega in s strateškega
stališča in se krepko zavzema za narod-
nostno mejo kot edino popolnoma pra-
vično. Ker je potrebno, da se o vprašanju
naše zapadne meje vsakdo kolikor moči
dobro pouči, priporočamo, toplo našim
razumnikom to brošuro, ki je pi-
sana jasno in prepričevalno, kakor
zna to priznani strokovnjak prof. Seidl.

**Osveta i Pobjeda. Narodne pjes-
me o vojevanju srpskom g. 1914
do 1918.** — Danilo Petranović.
Sadržaj: Svapski zulum. — Pogibija Sr-
bije. — Zavjet saveznika. — Poruka Pa-
sičeva. — Osveta. — Pobjeda. — Slava.

Ove su pjesme nikle u času prelaza
iz ropstva u slobodu, kad se rastrgoše
i pokidaše varvarski lanci. Ispjevane su
ispred onoga naroda, u kome je vazda
bio budan duh za slobodom i jedinstvom
sa svojom srpskom braćom.

Stoga njemu su u prvom redu upu-
ćeni ovi zvuci, jer ih on vrlo dobro ra-
zumije i shvaća do tančine. Nakon pre-
turenih muka, divljaštva, mrke okrutno-
sti i zuluma, neka ove pjesme budu blagi
melem za pretrpljene boli, a uz to i ra-
dost zbog sjajnih dana, koji se nikada ne
će predati zaboravu!

Pisac ovih vatrenih pjesama stručni
je učitelj Danilo Petranović u Plavnu-
Kninu.

Koncert »Ljubljanskega Zvona«. —
Pevsko društvo »Ljub. Zvon« je prire-
dilo v petek, dne 4. t. m. svoj prvi kon-
cert v letošnji sezoni. Veliko dvorano
Uniona je napolnilo najpestrejšje občin-
stvo do zadnjega kotička, a mnogi so od-
šli brez vstopnic. Razprodana hiša priča
o zanimanju, ki ga ima naše občinstvo
za vokalno glasbo, kakor tudi o priljub-
ljenosti Zvonovi in njegovih součinkujo-
čih. Naš Rijavec silno »vleče«, njemu je
uspeh povsod zagotovljen.

V koncertni sezoni 1911/12., torej
pred sedmimi leti, so se rdečili na ljub-
ljanskih vogalih lepaki, vabeči k obilni
udeležbi na »Zvonov« koncert v veliki
dvorani »Mestnega doma«. To je bil
menda prvi koncertni nastop našega —
Rijavca in njegovega zvestega tovariša
Ravnika. »Zvon« je prišel malo prej Pre-
lovcu v roke, Rijavec je tedaj obiskoval
zadnje leto Glasbeno Matico, Ravnik je
bil pa že na konservatoriju na Dunaju.
Vsi trije so napravili tedaj svoj prvi ko-
rak v javno življenje; in danes po sed-
mih letih so se zopet združili ter pokazali,
kaj so se v tem času naučili.

Edino »Zvonu« je vojna onemogo-
čila redno delovanje, tako da je šele pred
dobrimi petimi meseci začel zbirati svoje
raztresene note in jih učiti enotnih manir.
Ravnik je bil sicer tudi pri vojaki, kjer
ga je baš njegova muza »krčila«, kar jo
je pa naravno zadrževalo, da se ni razvi-
jala tako, kot bi se bila sicer. Rijavec pa
ni gledal na vojno, on se je učil in iz-
učil, danes je gotov umetnik.

Moški zbor je odpel štiri točke lepo in
občuteno; zdi se mi, da je bila koroška
narodna »Dober večar luba dakle«, har-
moniziral O. Dev, pač najboljša, dasi-
ravno je učinkovala na občinstvo mnogo
bolj Adamičeva »Kregata se baba in de-
vojka«, a menda le zaradi besedila. Mo-
ški zbor je prav lepo uglajen in voljan,
da dela z njim pevovodja, kar hoče.

Mešani zbor, nekako 80 pevk in pev-
cev po številu, kaže silno resno stremlje-
nje po popolnosti. Lajovičeva »Vodica či-
sta se vila« se je »vila« mnogo prepočasí,
zato pa ni bila čista in učinkovita, isto
velja tudi o Krekovem »Vabilu«. Adami-
čeva »Zapuščena« s sopranovim solo
(gdč. Sustarjeva) je pa nasprotno dose-
gla popolen uspeh, prednašana je bila z
globokim umevanjem. Meni je bila naj-
bolj všeč, dasiravno so bili drugi za Mo-
kranjčevega »Kozarja«. Juvančev »Iz-
gubljeni cvet« je ljubka, hvaležna stvar-
ca, ki so jo prav dobro peli. Na splošno
lahko rečem o mešanem zboru, da je do-
ber; neenotnost in nezaokroženost žen-
skih glasov bosta vaja in pridni pevo-
vodja skoro odpravila. Odč. Sustarjeva
obeta mnogo.

Krona večera so bile pesmi, ki nam
jih je zapel goriški slavček Rijavec. To
je pevec po božji milosti, ki navduši s
svojim toplim prednašanjem, s svojim
mekhim, polnim glasom vsakogar. Imel
je krasen večer. Občinstvo ga je zvalo
in zvalo, moral je dodajati še in še, in
poslušali bi ga bili ne vem kako dolgo.
Tako kakor je on zapel Lajovičev »Me-
sec v izbi«, mora doseči in je tudi dose-
gel uspeh. Milojevičev »Japan« je biser
svoje vrste. Silno sta ugajali slovaški na-
rodni »Hej, zapadaj slunečko« in »Diev-
ča«, harm. Novak. »Pod pendžerí« od
P. Konjevića in arija Lenskega iz opere
»Jevgenij Onjegin« sta izzvali ogromen
aplavz. Dodal je Ipvčev »Pozabil sem
mnogokaj, dekle«, Prochazkovo »Zvezde
žarijo« in arijo iz opere »Bohém«. Naš
ljubi gost je dobil krasen lavorjev venee
kot zahvalo za umetniški užitek prve
vrste. Zeleli bi, da nas čim prej zopet
obišče, ali pa naj ostane kar pri nas v
Ljubljani, saj ga imamo tako radi!

Kaj naj rečem o Ravniku? Kakor je
Rijavec mojster v petju, prav tak moj-
ster je Ravnik v spremljevanju, uspeh
prvega je prav tako uspeh tudi drugega,
pevec in spremljevalec se dopolnjujeta,
celoten uspeh je vsota obeh.

In kaj bo z »Zvonom« vbodoče, če
pojde po tej poti in tako urnih korakov
dalje? Resen tekmeč naši »Matici«, ki
živi in pade s Hubadom. Ali naj se bojimo
tega tekmovanja? Ne, nasprotno, vese-
limo se ga, saj tekmujejo za našo ljubo
slovensko pesem, in zato treba, da se po-
živimo in pomladimo ter začnemo tam,
kjer je kdo ostal. G. Prelovac je lahko
zadovoljen z uspehom; da bo pa še večji,
kličem vsem pevcem in pevkam, ki so
dobre volje: Le vztrajno naprej!

»Zvonov« koncert mi je pripodil kopo
misli v glavo. Spomnil sem se na svoj
stan, njega družabno stališče in veljavo.
Čez 4000 moških in ženskih nas štejejo,
a med temi je najmanj polovica izrazitih
kulturnih delavcev. Druga polovica pa
caplja ob strani brezbržna in nedelavna.
Bo li boljše? Upam! Med nami je skoro
vsakdo pevec, če ne dober, pa vsaj za
silo. In če se združijo v enoto le najboljši,
potem dobimo gotovo število, ki prese-
neti nas same. Lahko računam, da do-
bimo na ta način ogromen moški zbor,
ki bo štel najmanj 120 prvovrstnih pev-
cev. Ali je res nemogoče napraviti »Pev-
ski zbor slovenskih učiteljev«? Manjka
nam samo malo dobre volje; in kakor hi-
tro se ta pokaže, dobimo čez noč zbor,
ki bo po inteligenci materiala prednjačil
vsem zborom v Sloveniji.

Mislím, da je nekoč že tov. Rus iz
Kranja sprožil misel, da napravimo pev-
sko udruženje po vzorcu Moravskih uč-
iteljev. Sedaj smo ujedinjeni; ne ločijo nas
več najrazličnejše deželne meje, in zato
bo naše medsebojno razmerje bolj pre-
srčno in koncentrično; enak kruh zbudi
enaka čuvstva in izenači voljo. Zato po-
zivljam vsakogar, ki ima tej misli kaj pri-
dejati, nasvetovati ali morda že celo go-
tov načrt, naj stopi z njim na plan, da se
pogovorimo o ločenem, drobnem delu, a
o skupnem učinku in poudarku. Če ured-
ničimo načrt »Pevskega zbora slovenskih
učiteljev«, potem smo dvignili ne le
ugleda lastnega stanu, temveč naroda, ki
potrebuje baš sedaj in v bodočih dneh
dobrih reprezentantov. In kdo bi bil za to
delo poklican kot učitelj?

»Glasbena Matica« pripravlja novo
izdajo slovenske pesmarice, ki naj pri-
nese le one pesmi, ki so med slovenskimi
pevci in našim narodom najbolj priljub-
ljene. Kdo ve za take pesmi najboljše?
Zopet učitelj, ki živi med narodom in ima
skoro vsak svoj pevski zbor in ve, kaj je
temu ali onemu pogodu. Zato želim, da
bi napisal vsak pevec naslove pesmi, ki
so njemu najljubše, ki bi jih rad imel v
skupni pesmarici, na list papirja, če mo-
goče po abecednem redu in zraven skla-
dateljevo ime in poslal odboru »Glasb.
Maticice«, ki bo gotovo iz srca rad upošte-
val vse nasvete in želje. Prepričan sem,
da bo število pesmi tako veliko, da bo
morala iziti pesmarica najmanj v dveh